

M. A. E.

A „MAGYARORSZÁGI ARTISTA EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

E hivatalos közlöny megjelenik minden hó 1-én és 15-én. — Minden feleletet óhajtó levélhez válaszbélyeg melléklendő.

SZERKESZTŐSÉG: VI., Ó-UTCA 41.

TELEFON 28—75.

HIVATALOS ÓRA DÉLUTÁN 3—4.

Előfizetési díj tagoknak: egész évre 4.80 K, fél évre 2.40 K, negyed évre 1.20 K, havonként 40 fillér, nem tagoknak 50%-al drágább.

Az első szám.

A mai nappal egyesületi hivatalos lapunk első példányával a nyilvánosság elé lépünk. Lapunk célja elsősorban az artistaság érdekeit szolgálni, a hatóságokat panaszaink és kívánságainkról tudósítani, az artistákat az egyesülésre buzdítani, felvilágosítani arról, hogy mennyit dolgozik az egyesület az ő érdekükben, mennyit nyújt az nekik jótékonyági szempontból, tájékoztatni őket arról, hogy mi történik a szakörökben, hogy érdekeiket minél jobban szolgálhassuk. Elvünk lesz, mindenki ügyében pártatlannak lenni, testületünk emelése és kizárólag annak érdekében dolgozni.

Hogy e célunkat elérhessük, szükséges azonban, hogy az egész testület bennünket erőteljesen támogasson. Kötelessége ez minden artistanő és artistának, ki hivatását komolyan fogja fel.

Adja Isten, hogy ezt mielőbb elérhessük és célunkat mihamarább kivivhassuk.

A szerkesztőség.

A háboru és az artisták.

A háboru, mely sajnos, szép hazánkat is érte és az ország polgáraival szemben a legmesszebb igényeket támasztotta, az artistaságot is erősen igénybe vette. Nagy csapás volt az artistaságra az azonnali szerződésnélküliség, melyet az egyesület kölcsönök és segélyek útján némileg enyhített. Mindnyájan azonnal a hadsegély és a jótékonyág szolgálatába állottunk. Hölgyeink szorgalmasan kötöttek hósapka és érmelegítőket. Min-

denki készséggel és díjmentesen vett részt a jótékony-célú valamint a kórházakban a sebesültek részére tartott előadásokon. A hadikölcsön céljaira egyesületünk rokkant-alapjából 25.000 koronát jegyeztünk és nagy száma az artistáknak kivonult a harctérre, hogy életét és vérért áldozza szeretett királya és hazájáért. Összefoglalva ezeket, látható, hogy az artista-testület teljes részében a legnagyobb lelkesedéssel tett eleget hazafiui kötelességének.

Tudósítás

a M. A. E. 1914. december 24-én megtartott rendes évi közgyűléséről. Gerő Jenő (Szöke Szakáll) alelnök megnyitja a gyűlést és 64 tag jelenlétében konstatálja a határozatképességet. A mult közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása után Aalbach titkár előterjeszti titkári jelentését, melyben a vezetőség működéséről számol be. Megállapítható ebből, hogy egyesületünk a háboru kitörése folytán erősen igénybe vétetett és minden erőnk megfeszítése kellett ahhoz, hogy a kívánságokat teljesítsük. A szerződésnélküli tagok és a hadbavonultak családtagjai részére kölcsön és segélyekben 6327 kor. 20 fillér míg orvos és gyógyszerekre 2884 kor. 62 fillért folyósított az egyesület. A nagymérvű támogató segélyek igénybevétele folytán évi mérlegünkben hiány mutatkozik és az új vezetőség törekvése lesz, hogy erre mielőbb fedezetet találjon. Erkölcsi szempontból a vezetőség törekedett, hogy egyes vidéki helyiségekben a nőtagok részéről tett panaszokat orvosolja és közbelépés folytán ez minden egyes esetben sikerült is. Megtagadott vidéki játékkendéylek ügyében a vezetőség több esetben közbelépett és néhány társulatnak segített is. A titkári jelentés elsősorban Boda Dezső főkapitány urnak mond köszönetet, ki ezen — reánk nézve oly súlyos — időben ismét megmutatta irántunk való jóindulatát, amennyiben megengedte, hogy a szerződésnélküli tagok egyes

kávéházakban félórás előadásokat rendezzenek, engedélydíj lefizetése nélkül. Ezáltal sokakat megvédett a mindennapi fentartás gondjaitól, míg ezen szabadelvű és humanus eljárása által a főkapitány ur testületünket örökös hála kötelezte. A titkár még köszönetet mond a vezetőség minden tagjának, kik az egyesület érdekében önzetlenül dolgoztak, elsősorban *Waldmann Imre* igazgató urnak, ki anyagi tekintetben nagyon sokat tett az egyesület érdekében, továbbá *Mach Zsigmond* és *Lázár uraknak*, az egyesületi orvos uraknak és végül *Szüics Gyula* urnak a Fővárosi Orfeum irodafőnökének, ki jóakarásával az átutazó artisták nagy számának fájdalmát enyhítette. A jelentés köszönettel tudomásul vétetik.

Mach Zsigmond pénztárnok előterjeszti, hogy az egyesület vagyona 50.855 kor. dacára, hogy a mérleg egy 818 kor. 73 fillért kitévő hiányt mutat. Jelenti továbbá, hogy a vezetőség a rokkant- és segély-alapból a hadikölcsön céljaira 25.000 koronát jegyzett.

Mach Lázár számvizsgáló a bizottság nevében jelenti, hogy a könyveléseket és pénztárt megvizsgálták és mindent a legnagyobb rendben találtak. Kéri részükre a felmentvényt megadni. Egyhangulag megadva.

Gerő Jenő alelnök a távozó vezetőség nevében köszönetet mond az eddigi bizalomért és elrendeli az új vezetőség megválasztását.

Gyárfás Dezső alelnök a lelépő vezetőségnek és különösen *Waldmann Imre* igazgató urnak a tagok köszönetét fejezi ki, tudatva, hogy *Waldmann* ur újabb megválasztását semmi szín alatt el nem fogadhatja, biztosítja azonban az egyesületet, hogy támogatására a jövőben is számíthatnak. (Nagy éljenzés.) Külön köszönetet mond *Aalbach* titkárnak, ki példás szorgalommal működik az artistaság érdekében és oly emberfeletti munkát végez, melyet az artisták hála soha le nem róhat. (Nagy éljenzés és taps.) Egyben kéri, hogy az új választásnál személyétől tekintsenek el, amennyiben üzletileg annyira el van foglalva, hogy az egyesület szembeni kötelezettségének amúgy sem tudna eleget tenni.

Szabó Sándor korelnök elrendeli az új vezetőség választását. A választás titkos szavazás útján történik és a következőket eredményezi: Elnök: *Aalbach Jacques*, I. alelnök: *Gerő Jenő* (Szöke Szakáll), II. alelnök: *Szabó Sándor*, titkár: *Mach Lázár*, ellenőr: *Aczél Viktor*, pénztárnok: *Mach Zsigmond*, gazda: *Palotta Frigyes*, számvizsgálók: *Ribner Miksa*, *Braun Károly* és *Vasvári Adolf*. Választmány: rendes: *Kövári Lajos*, *Gerő József*, *Blumau Károly*, *Neszmélyi Izsó*, *Nagy Jenő*, *Erős Muki*, *Wagner Lajos*, *Várad Artur*, *Bácskai Sándor*, pót: *Dévai Dickmann Sándor*, *Fuchs Mihály*, *Könyöt Adolf*, *Arányi Vilmos*, *Sziklai Benő*, *Hunyadi Emil*.

Az új elnök *Aalbach* átveszi az elnökséget, s köszönetet mondva az iránta való bizalomért és programjául a vidék megnyitását, a rokkant-alap erősítését, a

hatóságokkal való szorosabb érintkezést és egy hivatalos közlöny kiadását tüzi ki. Kéri a megjelenteket, hassanak oda, hogy az artisták az egyesülés szükségességéről felvilágosítsanak és agitáljanak, hogy mindazon artisták, kik Magyarországon keresik kenyerüket, lépjenek be az egyesületbe, hogy egyesült erővel érthessük el célunkat: az artistaság érdekeit.

Miután az összes vezetőségi indítványok egyhangulag elfogadtattak, *Szüics Gyula* és *Gyárfás Dezső* urak, az egyesület érdekében tett szolgálataik elismerésül, egyhangulag tiszteletbeli tagokul választatnak meg, minekutána *Aalbach* elnök zajos éljenzés közben berekeszti a közgyűlést.

Mach Lázár, titkár.

Házirend.

A hivatalos lapot illetőleg a m. é. december 24-én megtartott közgyűlés az alanti rendszabályokat fogadta el, melyeknek minden tag magát alávetni köteles.

A lap előfizetése.

Minden tag erkölcsi kötelessége az egyesületi lapra előfizetni. A lap félhavonként jelenik meg és ára 4 kor. 80 fillér, avagy példányonként 20 fillér. A díjak egyszerre, vagy havi 40 filléres részletekben előre fizetendők, esetleg a havi díjakkal együtt, miért is pénzek beküldése esetén mindég megnevezendő, hogy azok, mely célra küldetnek.

A lap elküldése.

A lap pontos elküldésére csak azon tag számíthat, ki az előfizetési díjat előre kifizette és vagy állandó, vagy pedig a lap elküldésekor való címét a szerkesztőséggel közli.

Levelezés.

Minden a lapra vonatkozó levelezések a szerkesztőségnek címzendők és azokhoz válaszbélyeg melléklendő. Bérmentetlen leveleket a szerkesztőség nem vesz át.

Engedély nehézségek.

Annak illusztrálására, hogy vidéken az engedélyek mily igazságtalan módon tagadtatnak meg, szolgáljanak az alábbi esetek:

Nagyszalontán egyik legjobb cabaret-társulatunk engedélye azzal utasított el, hogy a szintársulat 15 nap mulva megkezdje előadásait, ha azonban a színház-igazgató — ki Medgyesen időzik — a játékgengedélyt megadja, a cabaret-társulat megtarthatja előadását. Táv-

irati megkeresésre megjött a színigazgató engedélye és csak azután adta ki a rendőrség az engedélyt.

A Fővárosi Orfeum néhány tagja a vidék kisebb városaiba körutra ment. Dés városban is kérték az engedélyt és bemutatták a plakátot is, mely világosan hirdette: „fehér, családi műsor.” Az engedély azzal utasított el, hogy a szamosújvári színtársulat egy napi vendégszereplésre át fog jönni. Csodálkozással láttuk aztán a színház hirdetését, melyen a következő felhívás volt olvasható: „csupán felnőtteknek. Az elnökné.” És ezt nevezik „kulturmisszióknak”.

Temesvár városa — mint tudva van — a színház idény alatt sem variété sem cabaret-engedélyt nem ad. Annál is inkább lepett meg bennünket, hogy a bécsi „Max & Moritz” variété-társulat 3 napon át a városi vígadó teremben előadásokat tarthatott. Erre vonatkozó érdeklődésünkre azt a felvilágosítást nyertük, hogy e társulat előadásait Komjáthy színház igazgató rendezte. Tehát neki szabad! Ehhez kommentár szükségtelen! Hol marad az egyes polgárok egyforma joga?

Az artista organizációról.

Irta: Aczél Viktor.

A háborus témák közül, amelyek ma tagadhatatlanul és teljes érthetőséggel uralják csaknem minden rangu és rendű ember gondolkozását, néhány pillanatra kiragad ennek a közszükségletet kielégítő ujságnak megindulása, amely hivatva van arra, hogy azt a nagy épületet — mely alatt az artistaság gondjai és életfeltételei találnak menedéket és reméljük kellemes otthont — felépítse és célszerűen berendezze.

Legyen szabad nekem, aki az üggyhez közel, de az artistahivatástól foglalkozásomnál fogva távol állok, egy téglával járni ehhez az épülethez, melynek fénye és pompája bizonyára disze lesz az országnak és annak a társadalomnak, amelynek az artistaság szerves és nélkülözhetetlen kiegészítő része.

Sok és igen jogos panasz hangzik el a társadalomnak ezen osztályából, amely — bár mindenki által megértett és méltányolt hiányokra mutat rá — mégis mindenütt, főleg azonban a hivatalos körökben süket fülekre talál. Aki azt hiszi, hogy a bajok orvoslása, avagy a panaszok meg nem hallgatása az illetékes tényezők nemtörődömségén vagy rosszindulatán mulik, minden bizonnal téved. Hogy az artisták természetes és általános emberi szükségéből eredő követeléseit kielégítést nem nyernek, hogy a sokszor elsírt bajok orvoslásra nem találnak, annak egyedüli oka, hogy minden felszólalás mögül hiányzik az a nyomatékos erő, amely mindent magával ragadjon és amely az arra hivatott faktorokat kényszerítse, hogy az üggyel behatóan és érdemlegesen foglalkozzanak.

Ki merem bátran mondani az ítéletet, hogy a hiba magukban az artistákban, abban a meg nem bocsájtható nemtörődömségben rejlik, amellyel mindenki az egyesülettől és a hatóságoktól várja az üggyének jobbrafor-

dulását anélkül, hogy a maga léteérdekei előmozdítására a legcsekélyebb energiát is kifejtene. Hadd beszéljek magyarul. Mindenki csak a saját apró, önző érdekeit szolgálja anélkül, hogy ezáltal magának, még kevésbé az artistaság közös ügyének hasznára volna.

Itt csak egy orvosság lehetséges: a szoros, vállvetett munkálkodás a közös ügy érdekében, amelynek keretein belül az egyéni jogos érdekek is kielégítést fognak nyerni. Az ehhez való első lépés egy helyesen organizált, szorosan összetartó artistaegység volna, amely szembe tud szállni mindazzal az intrikával és rossz akarattal, amellyel most lépten-nyomon találkozik és amelyet az egyes emberek minden kiválósága és buzgalma sem tud legyőzni. Üres szalmát csépelnek, ha most annak a fejtegetésébe bocsátkoznák, hogy a kellő organizáció mennyire szükséges, mily nagy erőt képvisel és milyen óriási eredményeket képes felmutatni. Ha a hatóságok és mindazon tényezők, akik a mi érdekeinkben dönteni hivatottak, tudni fogják, hogy az érdekképviselők mögött egy egységes, jogot és elismerést kívánó tömeg áll, akkor az illetők is komolyabban fogják venni az artisták ügyét, amelyről ma még csak annyit tudnak, hogy széthuzásokban és agyarkodásokban forgácsolja fel erejét. Az artistáknak tehát egy tömör, áttörhetetlen fallá kell egyesülniök, hogy az érdekeiket kivívassák, egy emberként kell fellépniök, hogy eredményeket érthessenek fel.

Minden artistának tudnia és vallania kell, hogy az artistaság ügye egy nagy intelligenciát és munkaerőt képviselő társadalom közös ügye, amelynek előbbrevitele az egyes embernek is, a köznek is egyformán nagy érdeke. Legyen mindenki közkatonája ennek a gondolatnak, hasson mindenki a saját képessége és tehetsége szerint oda, hogy ez a társadalmi osztály egybeforrjon és kivívja azt az elismerést és megbecsülést, amelyhez joga van és amely nélkül a boldogulása el sem képzelhető.

Ha minden artista munkás tagja lesz az egyesületnek és ezzel kapcsolatban azoknak az életérdekeknek, amelyek elismerésben igen, de megvalósításban nem részesültek, ha mindenki tagja lesz az egyesületnek és oda törekszik, hogy az eszmének mindenkit megnyerjen, akkor nincs benne kétség, hogy a társadalomnak ez a rétege is kivívja azt a pozíciót, amelyet a társadalom egészében és az ország megbecsülésében már régen kiérdemelt volna.

Adja az Isten, hogy azoknak, akikhez e sorok szólnak, legyen elég erejük az önmaguk meggyőzésére és a komoly, vállvetett munkára, a vezetőférfiaknak ereje és hozzáértése, hogy mindenben keresztül diadalmaskodjanak és ennek a hézagpótló és szükségkielégítő ujságnak nagy olvasóközönsége, amelyben nagyszerű eszméinek magvait elhínthesse. Ugy legyen!

H i r e k.

A névjegyzék. A Magyarországi Artista-Egyesület e hó 15-én a vidéki hatóságok részére szétküldi tagjainak névsorát azzal a kérelemmel, hogy variété és cirkuszokban csakis az ezen névjegyzékben szereplő tagoknak adjanak játszási engedélyt. Ez főleg azért szükséges, hogy szakmánkat a hivatlan elemektől meg-

tisztítsuk, mert — tapasztalat szerint — nem hivatásos egyének, ugynevezett dilletánsok ha pénzre van szükségük, összeállanak és variété előadásokat rendeznek. Azonkívül erkölcsi szempontból is előnyös e névjegyzék, hogy egyes vidéki kávécsabaret és táncmulató cím alatt ne tartsanak előadásokat olyan női tagokkal, akiknek az artistapályán semmi keresni valójuk nincsen, az artista nevet csak sárba tiporják és erkölcsi szempontból aláássák az igazi artistanők tekintélyét. Minden igazi artistanőnek egyéni érdeke az egyesületbe lépni, mert ezáltal meg van óvva attól, hogy minden üzletszerű u. n. konsumnával egyformának tekintessék. Megkértük továbbá a vidéki hatóságokat, hogy csak olyan társulatvezetőknek adjon játszási engedélyt, kiknek az egyesülettől erről bizonylatuk van, mert az ilyen társulatvezetők erkölcsi és anyagi erejéről az egyesület vezetősége előzőleg meggyőződést szerzett. Ez a vidéki hatóságoknak, mint a tagoknak egyformán érdeke, mert azok tagjai nincsenek kivéve annak a veszélynek, hogy az illető társulatvezető őket cserben hagyja, hogy ne tudjanak hazautazni, mert ilyen esetben az egyesület támogatni fogja tagjait, a vidéki hatóságok pedig ezzel biztosítva vannak, hogy egy ilyen társulat nem eshetik a város terhére. Ezekből látható, hogy a M. A. E. azon törekszik, hogy minden vonalon rendet teremtsen s hogy a szakma tekintélyét olyan fokra emelje, amelyet az ugy művészi, mint erkölcsi szempontból már régen kiérdemelt volna, ha odahatott volna, hogy ne özönölhessenek a szakmába nem való elemek. Résen lesz az egyesület, hogy ezt a jövőben lehetlenné tegye és minden eszközzel azon lesz, hogy a parazitákat kiirtsa és ehhez a munkához minden igazi artista segítségét kéri.

Jótekonycélú előadás. Január hó 23-án, délután 3 órakor a Fővárosi Orfeumban rokkant- és segélyalapunk javára előadást rendeztünk, mely Eisenbach, Grünecker és Steinhardt igazgató urak társulatainak vendégszereplése révén különös fényt nyert. Nevezeteken kívül még Lábas Juci, Szalontai Ferike, Gyárfás és Roland működtek közre. Az óriási műsornak fényes művészi sikere volt. A tiszta haszon meghaladta a 800 koronát, melyből 90 koronát a VI. ker. szegényalapnak utaltunk át Waldmann Imre igazgató urnak, mint pedig Aalbach, Ribner, Gyárfás, Szabó, Szöke Szakáll és Aczél Viktor rendező-bizottsági tagoknak e helyütt mondunk hálás köszönetet.

Rott Sándor a „Folies Caprice“ főrendezője bejelentette újabb belépését egyesületünkbe. Midőn ezt örömmel hozzuk tudomásra, megállapítjuk, hogy Rott ur nemcsak alapítója a M. A. E.-nek, hanem éveken át volt elnöksége alatt megbizonyította, hogy testületünk érdekeit mennyire szíven viseli és ha egy sajnálatos tévedés rövid időre el is hidegítette tőlünk, elegendő volt egy — Aalbach elnökünk részéről — hozzá intézett apelláció, hogy egyesületünk iránti együttérzését felkeltsse. Elhatározása nemcsak nagy nyeresége ügyeinknek, hanem megtisztelte vele ugy önmagát, mint az új vezetőséget. Legszívélyesebben üdvözljük őt közöttünk.

Budapesti mulatók. A háboru dacára az összes fővárosi mulatók rendesen tartják előadásait, általában jó eredménnyel. A háboru folytán a Royal Orfeum „Nemzeti Orfeum“, az Angol park „Nemzeti park“, a Jardin d'Hiver „Téli kert“ és a Palais de Danse „Krisztálypalota“-ra változtatta meg nevét.

Magyar artisták a harcmezőn.

A táborig postaszámokat — amennyiben azok általunk ismertek — szívesen tudatjuk. Kérdezősködéskor válasz bélyeg melléklendő.

Aldor Adolf	Jaulus Mór	Schönberger Miksa
Árvai Rezső	Kálmán Lajos	Silberstein (Golem)
Balog Sándor	Karabin József	Jakab
Balácsis Viktor	Kormos Hugó	Simai (Steiner) Ede
Barna János	Kiss László	Sipos Gyula
Baruch Béla	Könyöt Adolf	Schwartz Manó
Bergmann Mór	Könyöt Arthur	Steinberg Izsó
Biró Pál	Kövári (Kalk) Lajos	Strasser Béla †
Bodrogi József	Kövári (Kalk) Vilmos	Székely Márton
Brayer Fiverek	Kraut (Tuark) Dezső	Székely (Kulini)
Czája Bertalan	Lax Rezső	Szemere Gyula
Czája János	Lendvai Jenő	Szepesi Sándor
Dévai Sándor	Lévai Andor	Szepesi Vilmos
Dezsőfi István	Löwinger Lajos	Szerémi (Stern) Izsó
Dezsőfi László	Majdik Alajos	Szirmai Vilmos
Fodor Ernő	Margó Zsigmond	Stutzbart László
Gábor Ernő	Máté Sándor	Stutzbart Mátyás
Gallai Jenő	Meck Ferenc	Tamási József
Gergely (Rózsa) Lajos	Morgenroht Károly	Ujvári Ferenc
Gerő Jenő	Móritz Laci	Vadnai Andor
Goldmann Jenő	Nádor Zsigmond	Vass Feri
Göndör Ferenc	Nagy Jenő	Vasvári Adolf
Göndör Miklós	Novák Mihály	Váradai (Weiss) Arthur
Guttman Vilmos	Orosz János	Váradai (Mandel) Géza
Grünau Poldi	Princz Ede	Vidos Jenő
Halmi Vilmos	Radó Sándor	Weiss Lajos
Harsányi Rezső	Reisner Ferenc	Widmayer Gustav
Herbst Náthán	Rittka Ferenc	Wollner Arthur
Hergotti Stanislaus	Rónai Bertalan	Wollner Gyula
Huber Sándor	Sárai Sz. Károly	Zalai Lipót
Jaulus Lipót †	Schosberger Mór	
	Schultheis Miksa	

Felhívás!

Felhívjuk mindazon artistákat és artistákat, kik még nem tartoznak egyesületünk kötelékébe, hogy abba tagokul lépjenek, mert az egyesületet támogatni nemcsak kötelesség, hanem az a csekély tagdíj ellenében sokat nyújt.

A M. A. E. vezetősége.

Tagjainkhoz!

Felkérjük t. tagjainkat, hogy ugy jelenlegi címüket, mint pedig lakásváltoztatásukat velünk azonnal közöljék, nehogy a lap küldése fennakadást szenvedjen. Az előfizetési díj a tagdíjjal együtt küldendő.

A M. A. E. vezetősége és a Szerkesztőség.

Kiadja a „MAGYARORSZÁGI ARTISTA EGYESÜLET.“

Felelős szerkesztő: AALBACH JACQUES.